

**Avustralya Büyük Set Resifi (Great Barrier Reef) Korunması ile Doğa Dostu,
Yeşil ve Çevreci YEK Kökenli RES ve GES Federal Bütçe Kesintileri**

Ahmet Cangüzel Taner

Fizik Yüksek Mühendisi

Fizik Mühendisleri Odası FMO (canguzel.taner@gmail.com)

Avustralya sera gazı emisyonları son yıllarda ciddi artışlar göstermektedir. Bu bağlamda Avustralya yönetimleri ülkenin fosil yakıtlar kullanımı ve tüketiminin azaltılması için çeşitli yollar araştırmaktadır. Yerkürenin ısınması problemleri ve küresel iklim değişiklikleri mekanizmaları sorunlarının önlenmesi ile global biyoçeşitliliğinin korunması yönünde insan kaynaklı sera gazı salınımlarının sınırlandırılması, kontrol ve denetim altına alınması çalışmaları açısından Avustralya kıtası ön plana çıkan dünyanın hassas ekolojik bölgeleri içinde yer almaktadır. Amerika Birleşik Devletleri ABD'nin 2015 Paris İklim Sözleşmesi hükümlerini reddetmesi ile beraber diğer ülkelerin çevre güvenliği önlemleri de giderek yavaşlamaktadır. Avustralya bilimsel altyapısı geliştirilmesine yönelik gelecekteki federal bütçe olanakları artırılması bilim insanları tarafından olumlu karşılanırken iklim, ekosistem, ekolojik denge ve biyolojik çeşitlilik problemleri ulusal ekonomik kaynakları kısılması ise milli yeşil, doğa dostu ve çevreci sivil toplum kuruluşları STK üyeleri arasında kaygı uyandırmaktadır.

Avustralya bilimsel altyapı çalışmaları ve sağlık araştırmaları hakkında gelecek yıllara ait yeni federal bütçe imkânları **Canberra**'da Mayıs 2018 tarihinde açıklanmıştır. **Avustralya Bilim Akademisi** Başkanı (President of **Australian Academy of Science**) aynı zamanda **Melbourne Üniversitesi (University of Melbourne)** öğretim üyesi kimyacı **Prof Dr Andrew Holmes**, yeni bütçe olanakları ve finansal fon yardımlarını bilimsel açıdan iyi gerçekçi adımlar olarak yorumlamaktadır. **Dr Holmes**, 12 yıllık tasarlanan **Ulusal Araştırma Altyapı Yatırım Planı (National Research Infrastructure Investment Plan)** bütçesinin 1.9 milyar Avustralya doları (1.4 milyar dolar) olarak öngörüldüğünü bildirmektedir. Planın ayrıntıları ile ilgili çalışmalar sürdürülmekte olup, öncelikli bilimsel araştırmalar ise 2017 yılında Avustralyalı uzmanlar grubunun çizdiği yol haritası kapsamında belirlenmiştir. Tavsiye edilen Avustralya bilimsel araştırmalar yol haritası; inovasyona dayalı ileri mikroskoplar konusunda yenilikçi araçlar ve gereçler geliştirilmesi yanında materyal uygunluğu, biyoloji, tıp ve çevre araştırmalarına ilişkin evrimsel aparatların fabrikasyon tekniklerinin kurulumu üzerine odaklanmaktadır. Astronomi araştırmaları yatırım programı da **Avustralya Uzay Enstitüsü** birimlerine büyük optik gözlemevleri ve radyo teleskopları donanımlı uluslararası konsorsiyumlara katılımı teşvik statüsü getirmektedir. Ayrıca, araştırma planı yol haritası kapsamında **Geelong Avustralya Hayvan Sağlığı Laboratuvarı (Australian Animal Health Laboratory - AAHL)** ünitelerinin modernize edilerek ulusal hayvancılık sektörü araştırma projelerinin desteklenmesi ve insanları etkileyen hastalıkların incelenmesi de hedeflenmektedir. Öte yandan, bilgisayar tesisleri iyileştirilmesi için iki ulusal yüksek performanslı kompüter merkezi yenileştirilmesi çalışmalarına yönelik ise 140 milyon Avustralya doları tahsis edilmektedir. Sağlık araştırmaları, on yıllık süreç zarfında 1.3 milyar Avustralya doları ile bütçeden en yüksek payı almaktadır. Söz konusu sağlık bütçesi çerçevesinde nadir görülen hastalıklar ve kanser vakaları klinik denemeleri temel araştırmaları içeriğinde **genomik sağlık girişimi (genomic health initiative - GHI)**, 500 milyon Avustralya doları araştırma tahsisatı ayrılması planlanmaktadır. Diğer taraftan, bilim, mühendislik ve matematik dallarında genç kızlar ile birlikte kadınların

eğitimi ve kariyer kazanmalarının teŖviki hakkında 4.5 milyon Avustralya doları yeni ekonomik tedbirler paketi getirilmektedir. **Yapay zeka giriŖimi (artificial intelligence initiative)** ve yenilikçi robot araŖtırma - geliŖtirme **ArGe** projeleri de 25 milyon Avustralya doları federal finansal yardım fonu sağlamaktadır. Ancak, tüm Avustralya bilimsel araŖtırma dalları ise mevzu bahis yeni federal bütçe imkânlarından yeterince pay almamaktadır. Örneđin, **UNESCO** dünya mirası **Büyük Mercan Resifi (Great Barrier Reef)** korunması büyük önem taŖımaktadır. Mercan kayalıklarına zararlı olan tarımsal alanlarda toprak tarafından emilmemiş yüzey suları kirliliklerinin azaltılması, mercanların yenilenen onarım mekanizmaları için inovatif tekniklerin uygulanması ve mercanlardan beslenen kızıl dikenli deniz yıldızları artışlarının engellenmesi yönünde 536 milyon Avustralya dolarlık federal finansal kaynak ayrılmaktadır. Avustralya **Brisbane** kenti yakınlarında konuŖlu **Griffith Üniversitesi (Griffith University)** öğretim üyesi **Dr Albert Gabric**, mavi gezegenin en önemli ekolojik hazineleri arasında kabul edilen Avustralya **Büyük Mercan Resifi** kayalıklarının haritadan silinmesinin durdurulması açısından ayrılan federal bütçe tahsisatı tutarını küçük bir adım olarak nitelendirmektedir. Doğa dostu, çevreci ve yeŖil sivil toplum örgütleri ise sürdürülebilir insan sağlığı ve çevre güvenliği perspektifleri çerçevesinde ayrılan tahsisatı, son derece kifayetsiz ve hayal kırıklığı uğraticı federal mali kaynak niteliğinde değerlendirmektedir. **Sydney** kentinde konuŖlu **Avustralya İklim Konseyi (Climate Council of Australia)** araŖtırma grubu lideri çevre bilimci **Dr Martin Rice**, küresel ısınma ve global iklim değişikliği mekanizmaları problemleri konusunun ülke çapında bir kez daha ihmal edildiğini vurgulamaktadır. İklim değişiklikleri sorunları ile ilgili mevzu bahis konsey projeleri 2018 yılında 3 milyar Avustralya doları iken 2019 yılında 1.6 milyar Avustralya dolarına kadar düşecektir. Son üç yıl zarfında ise Avustralya sera gazı salımları yükselmektedir. Sonuçta, karbonsuz yenilenebilir enerji kaynakları **YEK** projeleri giriŖimlerinin sekteye uğraması ve Avustralya çevre dostu yatırımlarının durma noktasına gelmesi olası beklentiler arasında sıralanmaktadır.

Avustralya **UNESCO Büyük Set Resifi** biyoçeŖitliliđi korunması için ayrılan 399 milyon dolarlık yeni federal bütçe tahsisatı bilim insanlarınca yetersiz bulunmaktadır.

Kaynaklar:

- Avustralya'nın Küresel Isınma ve İklim Değişikliği Politikası, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası FMO** Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- Avustralya'da Karbondioksit Salımları ve Emisyon Ticareti, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası FMO** Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- Avustralya Karbon Vergisi Perspektifi, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası FMO** Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2010.
- Avustralya Karbon Emisyonları Vergilendirmesi, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO** Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Avustralya Karbon Emisyonları ve Karbondioksit Salımları Vergilendirilmesi, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası FMO** Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- İngiltere ve Avustralya Karbon Emisyonları Politikaları ile Karbondioksit Vergisi, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO** Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Avustralya Kömür Damarları ve Şeyl Kayalarına Dayalı Doğalgaz (**Coal Seam Gas-CSG**) Üretimi ve Kaya Gazı (Doğalgaz) Devrimi, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası** Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2012.
- Avustralya Yeni Kuşak Şeyl Gazı - Kaya Gazı Üretimi ile Dünya Sıvılaştırılmış Doğalgaz (**Liquefied Natural Gas - LNG**) İhracatçısı Lideri Katar'ın Rekabeti, Ahmet Cangüzel Taner, **FMO** Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Avustralya Sıcaklık Artışları, Ocak 2013 Kavurucu Sıcak Hava Dalgası Sonucu Yaşanan Boğucu Sıcaklar, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası FMO** Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Avustralya Global İklim Değişiklikleri Mekanizmaları Sorunları Karşısında Kararsız Karbon Vergisi Politikaları, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası FMO** Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2014.
- Avustralya **Queensland** Eyaleti Kıyıları **Büyük Mercan Resifi** ve **BM** Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü **UNESCO** Dünya Mirası Sit Alanı Olarak Korunması Perspektifi, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası FMO** Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2015.
- Global Isınma ve İklimsel Değişimler ile Sıcak Hava Dalgaları, Kuraklıklar, Seller, Tropik Tayfun, Hortum ve Kasırga Artışları Bilimsel Değerlendirilmesi, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası** Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2015.
- Güney Avustralya Doğal Afetler Nedeni ile Oluşan Elektrik Kesintileri Sonucu Çevreci İnovatif Batarya Güçlü Enerji Depolama Sistemi Projesi Yatırımları, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası FMO** Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2017.
- ABD** Olmaksızın **BM** Aralık 2015 Paris İklim Zirvesi Mutabakatı Hükümleri Gereği Küresel Karbondioksit Emisyonları Düşürülmesi Projeksiyonları, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası FMO** Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2017.
- Dünya Pestisitler, Kozmetik Malzemeler ve Diğer Sanayi Ürünleri Menşeli Hava Kirliliği ile Global Enerji Kaynaklı Küresel Karbondioksit Emisyonları Artışları, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası FMO** Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2018.
- Dünyanın En Riskli ve Tehlikeli Sera Gazı Emisyonları Sayılan **Metan CH₄** Salınımları ile Global Isınma ve Küresel İklim Değişiklikleri Etkileri, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası FMO** Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2018.
- NASA** Sera Gazı Emisyonları Azaltılması ve Denetim Altına Alınması Uzay Araştırmaları Projesi Yatırımlarının **Trump** Yönetimi Tarafından İptali, Ahmet Cangüzel Taner, **Fizik Mühendisleri Odası FMO** Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2018.
- Science Dergisi**, 09 Mayıs 2018.

Fizik Mühendisleri Odası FMO Resmi İnternet Sitesi:

www.fmo.org.tr/_yayinlar/faydali-bilgiler